

Het nut van een gemeente

De vorige aflevering werd afgesloten met de constatering dat de gemeente de juiste omstandigheden biedt om de karaktereigenschappen die de heiligen, als toekomstige mederegeerders en mede-onderwijzers van Christus, nodig hebben, te ontwikkelen. Dat er dan regeerders en onderwijzers zullen zijn, komt voort uit het feit dat bij de komst van Christus alleen de trouwe gelovigen zullen worden veranderd tot onsterfelijkheid; de andere dan nog levende mensen blijven sterfelijk. Eén van de hoofddoelen voor de heiligen in het Koninkrijk zal zijn de dan nog sterfelijke mensen te redden.

Een heel belangrijke zorg die gelovigen nu al moeten ontwikkelen, is de uitkomst van het oordeel over de leden van de gemeente bij de komst van Christus. Het is maar al te gemakkelijk voor een gelovige bezig te zijn met zijn eigen positie bij het oordeel, en niet na te denken over die van anderen in de gemeente, alsof dat enkel hún verantwoordelijkheid is. Gelovigen moeten serieus nadenken over het effect van hun woorden en voorbeeld op het geestelijke welzijn van anderen in de gemeente. Als mensen hebben we met sommigen een meer natuurlijke band dan met anderen, en dat speelt ook binnen de gemeente wat andere gelovigen betreft. Misschien wordt iemands persoonlijkheid als moeilijk ervaren, maar de gelovigen moeten het geduld, het doorzettingsvermogen en de goedheid ontwikkelen om aan het eeuwig welzijn van anderen te werken. Zulke deugden zullen van enorm belang zijn in het Koninkrijk, wanneer zij met sterfelijke mensen werken, die moeilijke karakters kunnen hebben.

Het eerste punt waar we naar kijken is empathie, het meevoelen met anderen, in hun schoenen staan. Het is belangrijk zaken door andermans ogen te kunnen zien. Christus doet dat nu immers ook bij de gelovige.

Lees nu eerst Hebreëën 4:15-16.

In de gemeente komt men in contact met mensen van zulke verschillende achtergronden, dat het soms veel moeite kost hun houdingen en reacties te begrijpen. Om in broederliefde met hen om te kunnen gaan, moet iemand zich in hun

situatie kunnen verplaatsen. Deze deugd zal heel belangrijk zijn voor de heiligen om stervelingen tot "Gods evenbeeld" te leiden; want dat was het doel met de schepping van de mens (Genesis 1:26,27). Tijdens vele gebeurtenissen in het leven in een gemeente moeten principes toegepast worden op de situaties waarmee men geconfronteerd wordt. Het zou misschien een stuk gemakkelijker zijn als er een boek met regels bestond, dat de gelovige precies zou vertellen hoe bepaalde situaties in een gemeente behandeld moeten worden; maar dat is er niet, want God werkt niet met een strak reglement. Wijsheid en beoordelingsvermogen zijn nodig, en worden ontwikkeld wanneer een zaak in gebed bekeken wordt in het licht van Goddelijke principes. Tegelijkertijd hoort daar ook inlevingsvermogen bij.

Daarnaast is ook volharding nodig. God heeft eeuwenlang met Israël gewerkt; Christus en de engelen werken nu met de gelovigen in hun leven als navolgers van Christus; en zo zullen heersers in het Koninkrijk jarenlang met dezelfde stervelingen werken, mogelijk zelfs honderden jaren, want er staat dat er "geen grijsaard (meer zal zijn) die zijn jaren niet voltooit; want een kind zal pas sterven als honderdjarige" (Jes 65:20). In onze huidige omstandigheden kunnen we, bijvoorbeeld, van baan veranderen als ons werk ons niet bevalt. De les van het Evangelie is dat de verantwoordelijkheden in een gezin of in een gemeente niet zo maar verlaten zouden moeten worden. Een gemeente de rug toekeren zal nodig zijn als een onjuiste, niet-Bijbelse, leer de overhand krijgt, maar dat is een uitzondering. Sommigen omzeilen dit probleem door van gemeente naar gemeente te trekken, en zo nergens echt bij te horen. Toch is dit een vergissing, want één van de voordelen van leven in één gemeente is dat dit de gelovige vormt voor de taak die Christus hem of haar zal geven in het Koninkrijk.

Het zal duidelijk zijn dat een gemeente niet ontworpen is voor maximale bestuurlijke efficiëntie. Dat is niet het doel ervan. Democratische principes, waarbij de meerderheid het voor het zeggen heeft, werken ook niet, omdat er dan een minderheid is die zich niet gehoord voelt. Vaak zal er, na gebed, lang over zaken gesproken moeten worden voordat iedereen tevreden is met een gekozen aanpak. Juist deze moeilijkste aspecten van het leven in een gemeente geven de beste mogelijkheden voor geestelijke ontplooiing. Dit is geen toeval. Eén van de redenen voor het bestaan van gemeenten is de groei te bevorderen van ieder lid in de geestelijke deugden die nodig zullen zijn voor degenen die de wereld in rechtvaardigheid zullen regeren, samen met de Heer Jezus Christus.

De gemeente in beeldspraak

In het Nieuwe Testament vinden we een aantal verschillende beelden die gebruikt worden om een gemeente te beschrijven, en elk beeld heeft zijn eigen lessen. We zullen een aantal van deze beelden bespreken.

Vraag 1: Welk beeld wordt in 1 Korintiërs 12:12-27 gebruikt voor de gemeente?

Met dit beeld komt vooral naar voren dat leden van de gemeente allemaal verschillend zijn, met ieder hun eigen bekwaamheden. Tegelijk werken ze als een eenheid om samen dingen mogelijk te maken. Ieder zet zijn bekwaamheden in om het geheel te ondersteunen, en tegelijk gebeurt alles onder leiding van het hoofd, en dat is Christus. Dit is heel anders dan een dienst bijwonen in een kerk met de houding van een consument, om daarna, bij wijze van spreken, een beoordeling achter te laten op internet. Het betekent ook dat alle leden bewust zijn van de bijdragen van alle andere leden en beseffen deels daarvan afhankelijk te zijn voor groei. Paulus noemt dit beeld in meerdere van zijn brieven.

Zoals ons ene lichaam vele delen heeft en die delen niet allemaal dezelfde functie hebben, zo zijn we samen één lichaam in Christus en zijn we, ieder apart, elkaars lichaamsdelen. (Rom 12:4,5)

God heeft het menselijk lichaam zó ontworpen dat we geen enkel onderdeel kunnen verwaarlozen en dat alle onderdelen voor elkaar dienen te zorgen. En dat geldt ook zeker voor het geestelijk lichaam. Een lid verwaarlozen betekent een minder gezond lichaam. De bedoeling van de vergelijking is onmiskenbaar. Wij moeten dit toepassen op het leven in de gemeente. De etnische oorsprong, culturele achtergrond en economische omstandigheden van de leden maken niets uit, zij zijn allen in één lichaam verbonden.

Vraag 2: Welk beeld wordt in Efeziërs 2:19-22 gebruikt voor de gemeente?

Tegenwoordig denken we mogelijk aan beton als we aan een gebouw denken. Dat wordt gegoten. Dit was in de tijd van het Nieuwe Testament wel anders. Daar werden bouwwerken uit stenen opgetrokken, vaak gestapeld zonder gemetseld te zijn. En sommige van die bouwwerken zijn vandaag de dag nog te zien, en zitten nog steeds stevig in elkaar. De onderdelen zijn van elkaar te onderscheiden en hebben verschillende functies – hoekstenen, fundamenten enz. – maar samen vormen ze één bouwwerk. Er zijn vele onderdelen, maar één geheel. Iedere afzonderlijke steen heeft daarin een plek en een functie. Petrus zegt daarover:

Voeg u bij Hem, bij de levende steen die door de mensen werd afgekeurd maar door God werd uitgekozen om zijn kostbaarheid, en laat u ook zelf als levende stenen gebruiken voor de bouw van een geestelijke tempel. Vorm een heilige priesterschap om geestelijke offers te brengen die God, dankzij Jezus Christus, welgevallig zijn. (1 Petr 2:4-5)

Petrus heeft het niet over de toekomst, maar over het heden. De oproep aan de gelovige is om zich nu al als levende steen te laten gebruiken in de tempel. Natuurlijk lijkt Petrus te spreken over één tempel bestaande uit gelovigen uit alle

tijden en alle landen, maar we hebben in de eerste aflevering al gezien dat de gemeente in het Nieuwe Testament in twee betekenissen wordt gebruikt. Er is een wereldwijde gemeente door alle eeuwen heen. Maar dat heeft geen praktische leerdoelen voor de individu. En daarom is de tweede betekenis een plaatselijke gemeente op één moment in de tijd. En daarin leert een gelovige zich als levende steen te laten gebruiken. Het individuele belang is daarbij ondergeschikt aan het bouwwerk waar zij deel van mogen uitmaken. Dit beeld leert ons ook dat we in de vorm waarin we gevonden zijn niet zondermeer zullen passen. We moeten eerst "op maat" gemaakt worden zodat we goed passen in het hele bouwwerk.

Vraag 3: Welk beeld wordt opgeroepen met woorden als Vader, broeder en zuster?

Voor velen is 'broeder' of 'zuster' een aanspreekvorm geworden waarbij de betekenis achter het beeld verloren dreigt te gaan. Sommigen gebruiken bij schriftelijk contact met iemand die ze niet kennen en waar er verder geen enkele binding mee bestaat, maar wel het vermoeden bestaat dat ze christelijk zijn, de titel broeder of zuster. Het op een andere manier aanspreken lijkt alsof de ander niet geaccepteerd wordt. Maar in een gezin is het niet voor te stellen dat broers of zussen elkaar niet kennen. Het aanspreken als 'broeder' of 'zuster' is prima, maar daarbij moet wel steeds voor ogen gehouden worden waarom het beeld geïntroduceerd is. Jezus zei tegen zijn discipelen "Jullie moeten je niet *rabbi* laten noemen, want jullie hebben maar één meester, en jullie zijn elkaars broeders en zusters" (Mat 23:8). Jezus is ook degene die de discipelen leerde God als Vader aan te spreken. Na de opstanding zei Hij tegen hen: "Ga naar mijn broeders en zeg tegen hen dat Ik opstijg naar mijn Vader, die ook jullie Vader is, naar mijn God, die ook jullie God is" (Joh 20:17). We zien ook dat Jezus zichzelf beschreef als de oudere broer van zijn discipelen. "Hij schaamt zich er niet voor hen zijn broeders en zusters te noemen" (Heb 2:11).

De natuurlijke familie is een beeld van de relatie die gelovigen in Christus hebben. En door deze relatie zijn zij, ook al zijn zij velen, lid van dezelfde familie. De Heer benadrukte het feit dat er niet meerdere goddelijke families zijn, maar slechts één. Christus is gestorven "om de verstrooide kinderen van God bijeen te brengen" (Joh 11:52). De bedoeling is duidelijk: veel aparte individuen tot één verenigd.

Vraag 4: Welk beeld wordt in Johannes 10:14-16 gebruikt voor de gemeente?

Ook hier wordt benadrukt dat het vele individuen zijn, maar dat zij behoren tot één kudde. In Johannes gaf Jezus aan dat naast Joden ook niet-Joden tot zijn schapen behoren, maar het moet één kudde worden, met één Herder.

Het gebruik van schapen als beeld voor gelovigen, eerder dan geiten of runderen, is veelbetekenend. Van alle kuddedieren hebben juist schapen de neiging om dicht bij elkaar te blijven en zich in een hele hechte groep te bewegen. Maar een schaap dat afdwaalt zal ook eerder zoek raken en verloren gaan. Schapen zijn volledig weerloos, en hebben bescherming van hun herder nodig. Het is geen toeval dat leiders die God koos vaak herders waren, of een tijdje herder moesten zijn. We kunnen aan Mozes en David denken.

Uiteraard is Jezus zelf de Herder, maar ook leiders in de gemeente worden opgeroepen zich als herder te gedragen. Het laatste advies van Paulus aan de oudsten van de gemeente in Efeze is te lezen in Handelingen:

Zorg voor uzelf en voor de hele kudde waarover de heilige Geest u als leiders heeft aangesteld; hoed Gods gemeente, die Hij verworven heeft door het bloed van zijn eigen Zoon. Ik weet dat er na mijn vertrek woeste wolven bij u zullen binnendringen, die de kudde niet zullen ontzien. (Hand 20:28,29)

We zien iets soortgelijks in de brief van Petrus aan de oudsten:

Hoed de kudde van God waarvoor u de verantwoordelijkheid hebt, houd goed toezicht – niet gedwongen maar vrijwillig, zoals God dat wil, en niet om er zelf beter van te worden maar met belangeloze toewijding. Stel u niet heerszuchtig op tegenover de kudde die aan u is toevertrouwd, maar geef het goede voorbeeld. Dan zult u wanneer de hoogste herder verschijnt deel krijgen aan zijn luister, de lauwerkrans die nooit verwelkt. (1 Petr 5:2-4)

In het Nieuwe Testament is er dus veel nadruk op eenheid binnen de gemeente, en het betrekken van alle leden daarbij.

Lees de woorden van Paulus in 1 Korintiërs 10:16-17.

Het avondmaal is bij uitstek de gezamenlijke maaltijd waar er een volmaakte eenheid zou moeten zijn. Het ene brood dat gedeeld wordt is een symbool van eenheid onder degenen die deelnemen aan het avondmaal. Het kan dus nooit de bedoeling zijn dat iedereen zo maar kan deelnemen zonder ook in het ene lichaam opgenomen te zijn. De nadruk in de brieven ligt steeds op eenheid. Paulus is behoorlijk fel in deze brief aan de gemeente in Korinte als deze eenheid zoek lijkt te zijn. De eenheid verstoren, of het uiteenvallen in groepen is iets wat Paulus fel bestrijdt. Al in het begin van de brief schrijft Paulus "Broeders en zusters, in de naam van onze Heer Jezus Christus roep ik u op om allen eensgezind te zijn: om scheuringen te vermijden en in uw denken en uw overtuiging volkomen één te zijn", en vervolgt met de retorische vraag "Is Christus verdeeld?" (1 Kor 1:10-13). Op een aantal plaatsen in het Nieuwe Testament vinden we iets vermeld over degenen die het lichaam verdelen.

Tweedracht veroorzaken is een zonde

Het Griekse woord *dichostasia*, dat onenigheid of tweedracht betekent, komt maar op twee of drie plaatsen voor in het Nieuwe Testament (het aantal hangt af van de handschriften waarop een vertaling is gebaseerd). Tegelijk worden de gelovigen wel ernstig gewaarschuwd voor deze praktijken. Het woord is te vinden in de brief aan de Romeinen:

Ik spoor u aan, broeders en zusters, op te passen voor degenen die tweedracht zaaien [*dichostasia*] en anderen in de weg staan, en die daarmee ingaan tegen alles wat u hebt geleerd. Ga hun uit de weg, want zulke mensen dienen niet Christus, onze Heer, maar alleen hun eigen lusten, en door fraaie en welluidende woorden misleiden ze argeloze mensen. (Rom 16:17,18)

Dat is meteen stevige kritiek. Zij die de gemeente versplinteren:

- zijn ongehoorzaam aan de leer van het evangelie
- moeten vermeden worden
- dienen Christus niet
- worden beheerst door eigen lusten (letterlijk staat er "zij dienen hun eigen buik"), niet door de Heer

In de brief aan de Korintiërs schreef Paulus het volgende:

U bent nog gebonden aan deze wereld. Want wanneer u afgunstig en verdeeld bent, dan bent u toch gebonden aan deze wereld, dan leeft u toch als ieder ander? (1 Kor 3:3)

In een aantal handschriften komt ook het woord 'tweedracht' voor na 'afgunstig en verdeeld'. Daarom zien we bijvoorbeeld in de HSV:

Als er immers onder u afgunst is en ruzie en tweedracht ...

Daden die verdeeldheid teweegbrengen zijn praktijken van deze wereld, en staan in schril contrast met het nieuwe leven in Christus. Mogelijk zijn de overtreders actief in de gemeente, en heel enthousiast voor bepaalde onderdelen van de Schrift, maar als het effect verdeeldheid is, handelen zij naar wereldse gebruiken ("het vlees"), en niet conform hun nieuwe leven ("de geest"). Dat is ook wat Paulus aan de Galaten schreef. Midden in een rij eigenschappen waarvan het helder is dat ze niet te rijmen zijn met het christelijk geloof staat er ook dit Griekse woord, nu vertaald met 'tweespalt'.

Lees nu eerst Galaten 5:15-26.

Van de zeventien praktijken van "aardse begeerte" die in deze verzen genoemd worden, hebben er acht betrekking op onrust binnen de gemeente. Die zijn net zo min te rijmen met het nieuwe leven in Christus als een losbandig leven.

De woorden zijn:

- vijandschap – *echthra*: diepgewortelde wrok, iemand als vijand zien
- tweespalt – *eris*: bitter conflict, verhitte onenigheid
- jaloezie – *zèlos*: afgunstig zijn op wat anderen hebben, zowel tastbare goederen als ontastbare zaken zoals een bepaalde gave die iemand bezat
- woede – *thumos*: boosheid, verontwaardiging, het woord beschrijft vaak de uitbarstingen van toorn
- gekonkel – *eritheia*: uit zijn op aanzien of voordeel, zelfzuchtige ambitie ten koste van anderen, soms vertaald met geldingsdrang
- geruzie – *dichostasia*: tweedracht, onenigheid die een groep verdeelt
- rivaliteit – *hairesis*: partijchap, eigen opvattingen hebben, het wordt ook gebruikt voor het steunen van een partij of een sekte binnen een groep
- afgunst – *phthonos*: jaloezie, ingegeven door nijd. "Sommigen [verkondigen Christus] uit afgunst en rivaliteit" (Flp 1:15)

Dit zijn allemaal eigenschappen die de gemeente veel schade zullen toebrengen, en funest in het bereiken van een solide eenheid. Geen wonder dat Paulus deze benoemt als praktijken waartoe aardse begeerten aanzetten, en juist in schril contrast met de vrucht van de geest die hij daarna noemt in zijn brief.

Eenheid is essentieel voor God

Met de harde woorden voor degenen die de eenheid zouden kunnen aantasten zien we dat eenheid fundamenteel is.

Vraag 5: Waaruit blijkt in Efeziërs 4:1-6 de eenheid van de geest?

Het bijzondere van de gemeente is dat er eenheid is en tegelijk ook juist verscheidenheid. Het moderne concept van diversiteit is van toepassing op een gemeente en werd al 2000 jaar geleden in de Schrift voorgeschreven, zij het met andere woorden. We horen vaak dat besluitvorming in het bedrijfsleven veel beter zal zijn met een groep mensen die heel divers is. En juist dat is de opzet van de gemeente, een grote verscheidenheid aan achtergronden, karakters en talenten, terwijl er juist ook geprobeerd wordt een grote mate van eenheid te bereiken, zoals Paulus het in deze brief aan de Efeziërs laat zien. Allen streven hetzelfde na, terwijl ze verschillend zijn net als de leden van een lichaam. Een arm, een oor of een voet zijn allen totaal anders, maar door optimaal samen te werken kan veel bereikt worden. Natuurlijk was het gemakkelijker geweest als er aparte gemeenten waren voor Joden en voor niet-Joden, voor slaven en voor hun meesters. De gemeente is één lichaam en tegelijk één geest. De geest moet niet langer de menselijke geest zijn "die te gronde gaat aan bedrieglijke begeerten", maar de geest van Christus, "nederig, zachtmoedig en geduldig, en ver-

draag elkaar uit liefde". Dit is niet zo maar een lijstje woorden. In ieder van deze woorden is het karakter van Christus te zien, dat hij getoond heeft tijdens zijn leven op aarde. Hij is bij uitstek het voorbeeld voor de gemeente, "die zijn lichaam is". Het is deze geest, deze gezindheid, die gelovigen, leden van de gemeente, zich eigen moeten maken. Dat is niet vanzelfsprekend, en ook niet iets wat zonder oefening mogelijk is. En daarom heeft God de gemeente gegeven als de organisatievorm waar deze lessen ten volle tot hun recht komen, en waar er voldoende leermomenten zijn, tenminste als de leden werkelijk leden van het lichaam van Christus willen zijn, om samen een hechte eenheid te vormen.

Een beslissing van een enkeling of zelfs van een meerderheid, hoe democratisch dat ook mag klinken, zal nooit hetzelfde zijn als een besluit waar allen achter staan. Vaak wordt daar tegenin gebracht dat je dan nooit tot besluiten komt omdat er altijd wel iemand is die dwarsligt. Het is waar dat besluitvorming dan langer kan duren. In dit artikel werd al geconstateerd dat een gemeente niet ontworpen is voor maximale bestuurlijke efficiëntie. Toch is het aan de ene kant belangrijk om te begrijpen wat de diepere oorzaken zijn dat iemand een besluit niet steunt, maar ook aan de andere om niet aan de eigen mening vast te houden zonder goede redenen, liefst vanuit de Schrift. Door op die manier in discussie te gaan met elkaar, met het doel er samen uit te komen, wordt vaak de kwaliteit van een besluit verhoogd. Bovendien, juist door zulke discussies te hebben, leert ieder lid de andere leden veel beter kennen, door meer van hun gevoelens en drijfveren te horen en begrijpen. Daardoor is de empathie, waar we deze studie mee begonnen, gemakkelijker te bereiken.

In het volgende, en tevens laatste, deel in deze studie zullen we kijken naar praktische voorbeelden in de Schrift, en de lessen die in deze voorbeelden te vinden zijn.

Antwoorden op de vragen

1. De verschillende delen van het menselijk lichaam, allen met een andere functie, die samenwerken om een bepaalde taak te volbrengen.
2. Een tempel, gebouwd met stenen die samen passen om een sterk bouwwerk te maken waar God aanbeden wordt.
3. Het beeld van een gezin.
4. Een kudde schapen. Schapen zijn redelijk hulpeloze dieren, en hebben de zorg en leiding van een herder hard nodig om te overleven.
5. Dat zij één lichaam vormen met één geest, dat zij één Heer, één geloof, één doop hebben, dat zij samen één God en Vader hebben.